

OCZYŚCIĆ (224) *vb pf*

o jasne.

W formach 1 sg, 3 pl fut i 3 pl imp: oczyścić- (5), oczyszcz- (5); oczyścić- *BibRadz* (2), *CzechRozm*, *LatHar*; oczyścić- : oczyszcz- *Leop* (1:5).

inf oczyścić (70). ◇ fut 1 sg oczyszczę (4), oczyścisz (3). ◇ 2 sg oczyścisz (5) [w tym zapis: -łzć- (1)]. ◇ 3 sg oczyści (22). ◇ 1 pl oczyścimy (1). ◇ 3 pl oczyszczają (1), oczyściami (1). ◇ *praet* 1 sg m oczyściłem, -em oczyścił (2) *BibRadz*, *BudBib*, oczyści(e)łem (1) *KrowObr*. ◇ 2 sg m -ś oczyścił (2). ◇ 3 sg m oczyścił (30). *f* oczyściła (6). ◇ 1 pl m pers oczyściliśmy (1). ◇ 3 pl m pers oczyścili (3). ◇ *plusq* 1 sg m -m był oczyścił (1). ◇ *imp* 2 sg oczyść (25), oczyści (1); oczyść : oczyści *OpecŻyw* (1:1). ◇ 3 sg niech, niechaj oczyści (6). ◇ 2 pl oczyśćcie (1). ◇ 3 pl niech oczyściami (1). ◇ *con* 1 sg m bych oczyścił (1). ◇ 2 sg m byś oczyścił (5). ◇ 3 sg m by oczyścił (14). *f* by oczyści(e)ła (2). ◇ 1 pl m pers byśmy oczyścili (1). ◇ 3 pl m pers by oczyścili (2). ◇ *part praet act* oczyściwszy (12).

Sł stp notuje, *Cn brak*, *Linde XVI w*.

1. Uczynić czystym, usunąć brud, zanieczyszczenia, to, co zbyteczne lub szkodliwe; *mundare PolAnt*, *Vulg* (24) :

oczyścić co [= z czego jest usunięte] (2): Albo weźmi ciepłego chleba co dopiero spieć wyją/ thegoż oczyściwłzy ranę przykładay ná káždy dzień áz lye zgoi. *SienLek* 179. *Cf* oczyścić co od czego.

oczyścić co od czego (1): wśzytki nieczyśoty wyproźn: nos/ oczy y gárdło od wśzyłtkich zbythkow oczyść *SienLek* 11v.

Przen (5) :

a) *Uwolnić od błędów lub obcych naleciałości [kogo, co od kogo, od czego]* (4) : Pomniż ná to o Boże moy/ przeciw tym ktorzy pomázáli kápłáństwo/ y przymierze Kápłáńskie y Lewitow. A przetożem ie oczyścił od wśzytkich obcych: Y poftánowiłem Kápłány y Lewity ná vrzędziech ich káżdego w iego ípráwie. *BibRadz* 2.*Esdr* 13/30; nie było dano onym pierwśzym rycerzom/ áby do końca oczyścili Kościół od Antykryfłáńskich/ y Sofifłtyckich zgniłych wynaláskow *GrzegRóżn* F4v; wiará prawdziwa/ ktorą był Bog y po cudzych kráinách y tu v nas w Sarmácyi niedawno wzniecił/ y od zabobonow antychriftowych niepomału oczyścił/ zás znowu gáśnie. *BudNT przedm* a3v; Vżywálić też tego ítanu [małżeńskiego]/ ták Zydowie iáko Pogáni/ ále iż go źle vżywáli/ więc Pan Christus Syn Boży nász Zbáwiiciel/ náprawić ij/ y od wśzyłtkich przyfad nietráfnych oczyścić raczył *KarnNap* F2v.

b) *Uwolnić od obciążeń prawnych [co z czego]* (1) : przezyssky iesly by tham ktore nathem ymienyv ktos kolik dotego czassu otrzymal tedj pan Cziechonowski yvsz tho nassia bierze isz ma ymienie ono s onych przezysskow oczyssicz *ZapWar* 1548 nr 2668.

a. *Uleczyć z choroby, uzdrowić* (17) :

oczyścić kogo, co [= z kogo, z czego jest usunięte] (15): *OpecŻyw* 108; Gdy kto ma íwierzb albo drobno ofypane ciało/ albo lífzaie, albo zmayı na cieie/ pić iá [wódkę chmielową] á ocziłci ciało. *FalZioł* II 5c; Człowiek niektory trádu pełny [...] prośiłgo rzeknąc/ panie/ ielliby chciał możelz mię oczyścić *MurzNT Luc* 5/12; *BibRadz Luc* 5/12; *RejPos* 44v, 45, 47v, 214v; *WujNT Matth* 8/2, *Mar* 1/40, *Luc* 5/12. *Cf* oczyścić kogo czym, *Zwrot*.

oczyścić kogo czym (2): A ták [trędowaty] przifzedł do niego z oną vprzeimą wiára/ [...] iż go mógł oczyścić y vzdrowić mocą Bołtwá fwoiego *RejPos* 45v. Cf *Zwrot*.

oczyścić co [= co jest usunięte] (1): zá máłuczkiemi proźbámi onego nędznego á vdręczonego człowieká onym fprofnym trądem zaráżonego [...] vzdrowić á oczyścić onę fprofną iego niemoc raczył *RejPos* 46v.

Zwrot: »trędowatego oczyścić« [w tym: czym (1)] [szyk zmienny] (3): *Leop Mar* 1 arg; Bądź pochwalony Pánie Iezu Chryfće/ któryś trędowátęgo Zydá/ [...] iednym fłowem oczyścił. *LatHar* 535; Pan oczyściwfyzy trędowátęgo/ odfyła do kápłaná *WujNT* 130.

Szeregi: »uleczyć a oczyścić« (1): Iezus Kriřtus/ [...] dármó á s fzczyrego miłofierdzia fwego vleczyć á oczyścić raczył nędzniki ony [trędowatych] *RejPos* 214v.

»uzdrowić, (a, i) oczyścić« [szyk 2:1] (3): gdzie niemotzni ktorés vzdrowil/ gdzie trędowaci ktorés oczyfcil? *OpecŻyw* 108; *RejPos* 45v, 46v.

Przen [co komu] (1) : Iżeś wfzechmocny/ przeto vsiłuię/ Byś mi oczyścił oko niewidome/ A światło dał znác/ twym wiernym wiadome. *GrabowSet* N4.

2. *Uwolnić od zła moralnego, grzechu i kary za grzech; emundare, expiare, mundare, purificare Vulg, Pol Ant; purgare PolAnt; lustrare Calag; castificare Vulg [w tym: z podmiotem nieosobowym (13)] (183)* : *Weihen. Święcić. Oczyścić. Lustrare. Calag* 561b; *ArtKanc* L20v.

oczyścić kogo, co [= z kogo, z czego jest usunięte] (111): *BierRaj* 16v; Oczyłtz mnie grzeffné⁸⁰ na konietz dniow żywota mégo/ a wyprozni mie od zmáz grzéchu wfłelkié⁸⁰ *OpecŻyw* 97, 161; *PatKaz I* 11; *TarDuch* D7; *RejPs* 181; *KromRozm III* D7; Niechay nas otzyści prošimy Pánie Dáru ninieyřzego offiárá. *KrowObr* 169, 76v, 77v, 169 [2 r.], 176v, 177v; *Leop Ier* 33/8, *Ez* 37/23; *BibRadz Ier* 33/8; *RejAp* 158y; *RejPos* 214, 216; *RejPosWiecz*³ 98v; *WujJud* 81v; wydał lámęgo fiebie zá nas/ áby nas wykupił od wfzelákiey niepráwořci/ y oczyścił fobie lámemu lud ofobny/ náłładuyący dobrych vczyńkow. *RejPosWstaw* 21v, 22 [4 r.], [110³]; *CzechRozm* 115v [2 r.], 221v; *KochPs* 27, 76; chcąc tedy Pan Bog záchowác czyłte nařnienie chwálcow fwoich y oczyścić kořcioł fwoy/ oddzielił fobie Abráhámá y z złęgo towarzyřtwá niezbożnych wywiodł *SkarŻyw* [282], 337; *ArtKanc* D19, L20v, P7; Wnęřtrność ferdeczną ořwieć/ fmyřły moje Oczyřć/ vwefel przez dobroći fwoie. *GrabowSet* Kv, O3v; *LatHar* 28, 98, 104 [3 r.], 148, 619; *WujNT* 440, *Tit* 2/14, s. 794, 1.*Ioann* 1/9, Aaaaaa3; *WysKaz* 35; *SkarKaz* 515b, 579b; Lecz błędy wfzytkie kto fwe wiedźieć może? Ty mię fám oczyřć wiekuiřty Boże/ Y wniwecz obroć moje wfzytkie złořci / Ktoremim zmázan procz mey wiadomořci. *SzarzRyt* A3v, B3v. Cf *oczyścić komu co; kogo przed czym; co w czym; »od grzechu oczyścić«, »oczyścić sumnienie«, W przen: »oczyścić serce«.*

oczyścić komu co [= co czyje] (1): A [*Pleban*] prawie mie był vgyfczył Ifz by mi dnřfę [!] oczifcił *RejKup* p8v.

oczyścić kogo przed czym (1): Iż gdy on dał rozłác dla nas onę niewinną krew fwoię/ áby ią nas oczyścił y pořwięcił przed Máyełthatem Bogá Oyczá fwego *RejPos* 265v.

oczyścić co w czym [= czym] (2): *Leop Ez* 16/30; Oczyřciwfyzy duřze wářze w pořłufzeńřtwie miłofci [...] iedni drugie miłuyćie vprzeymie *WujNT* 1.*Petr* 1/22.

oczyścić co [= co jest usunięte] (19): *OpecŻyw* 97; *Prośzę tedy niezmierney y obfitey łzczodroblowości twoiey/ ábyś raczył moię niemoc vzdrowić/ plugáwość oczyścić* *LatHar* 208, 658. *Cf* »grzech oczyścić«, *W przen:* »plugastwo grzechow oczyścić«.

oczyścić od czego [w tym: kogo, co (38)] (39): *A oczyłczę ie od wśfelkiey niepráwości ich/ którą przeciwko mnie zgrzełfyli* *Leop Ier* 33/8; *BibRadz Ier* 33/8; *WujJud* 81v; *BudBib* c3v; *CzechRozm* 115v; *OD* wśzech złości mych/ *oczyść* *Boże wieczny/ Bo mnie/ y głupi wzgardza/ y wśzeteczny* *GrabowSet* Q2v; *LatHar* 104; *WujNT* 1.Ioann 1/9. *Cf* *Zwroty*.

oczyścić z czego [w tym: kogo, co (12)] (14): *Kto grzechów łwoich liczbę wiedzić może? Z táimnny zmázy oczysć mię/ móy boże.* *KochPs* 27, 76; *ArtKanc* D19; *Prośzę twey tedy łáfki niełkończony/ Bym był z choroby łwoiey vzdrowiony/ Oczyść z brzydkości/ oświeć mą ślepotę* *GrabowSet* O2v, O, O3v. *Cf* »z grzechu oczyścić«.

oczyścić komu [= dla kogo; w tym: sobie (samemu) (8)] (9): *Prośłę cie mily panie oczyłci tobie żądze moie* *OpecŻyw* 97; *RejAp* 158v; *RejPosWiecz*³ 98v; *RejPosWstaw* 21v, 22 [2 r.]; *CzechRozm* 116v; *WujNT* Tit 2/14; *Acz Chryłtus łam Ianá łobie poświęcił y oczyłcił* *SkarKaz* 579b.

oczyścić czym [w tym: kogo, co (16)] (17): *Oczyść nas tą offiárą Boże prośimy* *KrowObr* 169, 77v, 177v; *RejPos* 265v; *RejPosWstaw* 22; *CzechRozm* 221v; *Day* nam *Pánie czyłtemi być/ słowem twoim rácz oczyłcić/ byłmy ferce czyłte mieli/ á żywotá popráwili.* *ArtKanc* E8, L20v; á *cokolwiek włomnością łudzkie⁸⁰ połpolitowánia zgrzełzył (álbo zgrzełzyłá) ty rácz to namiłóściwłzey dobrotliwości twey pofolgówánim oczyłcić.* *LatHar* 658; *A Bog który zna łercá/ [...] nie vczynił żadney różnice miedzy námi y nimi/ wiárą oczyłciwłzy łercá ich.* *WujNT Act* 15/9; *SkarKaz* 515b. *Cf* »od grzechu oczyłcić«, »oczyłcić sumnienie«, *W przen:* »od zmázy grzechow oczyłcić«.

Ze zdaniem dopełnieniowym (1): *Oczyść co ielt plugáwego/ Pokróp co ielt łuchego/ Vzdrowć co ielt ránnego.* *LatHar* 367.

W przeciwstawieniu: »oczyłcić ... zesromocić« (1): *nyebył by był łynem wdzyącznym któryłz rołkazawłzy matką czczycz łam by yá mogáčz oczyłczycz zelromoczył grzechem* *PatKaz I* 11.

W charakterystycznych połączeniach: *oczyłcić duszę* (4), *Jana, kościoł, łud osobliwy (osobny, przyjemny)* (5), *Maryję Magdaleny, mnie grzesznego, myśl* (2), *sam(ego) siebie* (3), *syny Lewi, umysł (smysły)* (2); *afekty ziemskie i cielesne oczyłcić, plugáwość, żądze; oczyłcić od grzechow, od martwych (umartłych) uczynkow* (5), *od nienawiści, od niepilności, od niepráwości* (6), *od przekłęcia naszego, od zajátrzenia, od złości* (2); *oczyłcić z brzydkości, z ciemności, z wśzeteczności, z złości, z zmázy; przez krew oczyłcić, przez mękę swoję, przez miłosierdzie boże, przez ofiarę* (3), *przez samego siebie, przez syna, przez tajemnice, przez wiarę; dobrotliwości pofolgówánim oczyłcić, krwiá (krwie wylaniem)* (7), *nawiedzeniem, ofiarą* (2), *słowem, wiarą; oczyłcić przed majestatem Boga; oczyłcić w posłuszeństwie miłóci.* *Z podmiotem nieosobowym: czyłciec oczyłcił, krew* (*Chryłtusowa*) (7), *ofiara* (7), *świłtości, wiara.*

Zwroty: »od grzechu, grzech (a. grzechow skrytości), z grzechu oczyłcić« [*w tym: kogo, co* (30), *przez kogo, przez co* (11), *czym* (4)] = *a peccato mundare Vulg* [*szyk zmienny*] (23:15:8): *PatKaz III* 191v, 94v; *gdy oczyłcim zgrzechow/ przes wiarę nalzę/ y miłosierdzie boże/ łvmnienie nalzę/ żywiemy wpciełzeniv łpokoinego łvmnienia* *SeklWyzn* f4v; *RejKup* dd2y; *LubPs* E3, E3v; *Tá ofiárá/*

niechay grzechy nálze otzyści. *KrowObr* 188, 76v [2 r.], 155v, 168v [2 r.], 173, 177 (11); *Leop Ps* 50/4, BBB3; *RejAp* A; *GórnDworz* Eev; ktory [*Mesjasz*] nas miał zbáwionemi zálie vczynić/ á oczyścić nas od pirworodnego grzechu nálzego/ y od przeklécia nálzego/ w ktorým fie vftáwicznie rodzimy *RejPos* 307; *RejPosWstaw* 22, 22v; *CzechRozm* 60, 116v; *SkarŻyw* 243; *CzechEp* 219; Duch iego [człowieka] wiecznie przebywa/ w łálce Páńfkiey odpoczywa/ ktory przez Syná fwoiego/ oczyścił gi z grzechu wżego. *ArtKanc* S17v, D18, E20, L10; *LatHar* 28, 44, 53, 164, 181, 607, 629; *KołakSzczęśl* B3; *WujNT* 267, 361, 770, *Hebr* 10 arg; *SkarKaz* 577b [2 r.].

»oczyścić sumnienie« = *purgare conscientiam PolAni; emundare conscientiam Vulg* [w tym: od czego (5), z czego (2), przez co (2), czym (2)] [szyk zmienny] (14): *SeklWyzn* f4, f4v; *RejKup* Pv, dd3; Iáko dáleko więcey krew Kryftułowá/ [...] oczyści sumnienie wálze od mártwych vczynkow ku łłużbie Bogu żywemu? *BibRadz Hebr* 9/14; *RejPos* 216; *BiałKat* 336; *CzechRozm* 94v, 211; RAcz Pánie/ prośimy cię/ sumnienia nálze twym náwiedzeniem oczyścić *LatHar* 392, 628; *KołakSzczęśl* B3; *WujNT Hebr* 9/14, s. 768 marg.

Szeregi: »oczyścić, (i) ochędożyć (się)« = *emundare et purificare Vulg* [szyk 1:1] (2): Oczyściłem ferce moie/ ochędożyłem się od grzechu mego [*Mundavi cor meum? mundus sum a peccato meo?*]/ *BudBib Prov* 20/9; Ochędożcie ręce/ grzeźnicy: y oczyśćcie sercá/ wy vmyśłu dwoiftego. *WujNT Iac* 4/8.

»omyć, (a, i) oczyścić« [szyk 6:2] (8): *KrowObr* 176v; omeý mie od niepráwości moiey: á oczyść mię od grzechu mego [*lava me ab iniquitate mea et a peccato meo munda me*]. *Leop Ps* 50/4; *RejAp* 158v; náflugowáliłmy Pánu/ zwłázczá że on nas ná to omył á oczyścił krwią fwoią/ ábyłmy ták poftępowáli iáko należy ná lud iego poświęczony *RejPosWstaw* 22, 22v; *KochPs* 76; *ArtKanc* 10; *LatHar* 148.

»oczyścić i (to jest) poświęcić« [szyk 6:2] (8): *KromRozm III* D7; ktory lud Pan Kryftus nie Czyscem/ ále krwią fwoią Świętą otzyścił/ y poświęcił *KrowObr* 77v, 177v; *RejPos* 265v; *LatHar* 98; *WujNT* 440; *SkarKaz* 577b, 579b. [*Ponadto w innych połączeniach strukturalnych 2 r.*]

»oczyścić i (a) uleczyć« [szyk 2:1] (3): ábyś fie z miłofierdzya fwego fwiego raczył też zmiłowác nád námi/ á oczyścić á vleczyć tho nędzne sumnienie nálze *RejPos* 216, 216; *WujNT* 267.

»oczyścić i usprawiedliwić« (1): Będa/ mowię/ z łálki iednym odpufzczone grzechy/ ktore łobie Bog oczyści y vpráwiedliwi/ á niezboźnicy przedfię w złościach fwoich záginá *CzechRozm* 116v.

»oczyścić i wolnym uczynić« (1): Rácz mię oczyścić y wolnym vczynić od káždego grzechu/ od wfzelkiey niepilności y nieczyfności. *LatHar* 28.

»(i) zbawić (a. zbawione uczynić) i oczyścić« [szyk 2:1] (3): *KrowObr* 76v; wiará twoiá thá ciebie y zbáwiłá/ y oczyściłá/ y vleczyłá. *RejPos* 216; A zbawione ie vczynię ze wfłech mieyfc ná ktorých grzeźyli/ y oczyścę ie [*et salvos eos faciam... et emundabo eos*]; y będa mi ludem/ á ia będa im Bogiem. *Leop Ez* 37/23.

W przen (16) : Oczyść mię Izopem Pánie *ArtKanc* L20v; Oświeć mnie/ chęć zápal/ poświęć/ twe naczynie Oczyść z złości/ łálki niechay tweý náplynie *GrabowSet* O3v.

Zwroty: »oczyścić serce« [szyk zmienny] (10): *RejPs* 77; *Leop Ez* 16/30; *BudBib c3v*, *Prov* 20/9; *GrabowSet O*; rącz ferce moje śplugawione grzechami oczyścić *LatHar* 14, 222; *WujNT Act* 15/9, *Iac* 4/8, s. 794.

»od zmaży grzechow, od grzechow nieczystości, plugastwo grzechow oczyścić« [szyk zmienny] (2:1:1): thy zákłety Popiele/ w imię Święthey Troycey/ nas od grzechow nietzyfności otzyść. *KrowObr* 92, 171, 177v; á rącz śam oczyścić dośtátecźnie plugáłtwo grzechow moich *LatHar* 143.

Przen (3) :

Zwrot: bibl. »oczyścić krew« = *pomścić śmierć; mundare sanguinem Vulg, PolAnt* (3): *Leop Ioel* 3/21 [2 r.]; Oczyścię krew tych ktorychem przed thym nie oczyściał *BibRadz Ioel* 3/21.

a. *O obrzędach religijnych służących przywróceniu czystości rytualnej lub duchowej* (40) :

α. *W religii żydowskiej o usuwaniu zmaży rytualnej z człowieka, miejsca lub przedmiotu [w tym: kogo, co = z kogo, z czego jest usunięte* (32)] (35) : Siedm dni będą czyścić ołtarz/ á oczyźczą ij *Leop Ez* 43/26, *Ez* 43/22; *BibRadz Lev* 14/53, *1.Mach* 4/43; *BielKron* 37, 38v; Oczyściliśmy wżytęk dom Iehowy y ołtarz ku paleniu ofiar/ y wżytęki naczynia i ego/ y ftoł pokładny ze wżem naczyniem iego. *BudBib 2.Par* 29/18, *Ez* 29/36, *Lev* 14/7, 20, 16/33 [2 r.], *2.Par* 29/16, *2.Esdr* 13/9, *Ez* 45/18.

oczyścić co [= co jest usunięte] z kogo (1): y ftałás fię żoną moią/ y omyłem cię wodą/ y otzyściełem krew twoię s ciebie/ y pomázałem cię oleiem/ y przyodziałem cię. *KrowObr* 143.

oczyścić od czego (6): á będzie fie modlił zá nią/ y oczyści ią od płynienia krwi iey *BibRadz Lev* 12/7, *Lev* 15/15. *Cf* »oczyścić od grzechu«, »oczyścić od nieczystoty«.

oczyścić z czego (1): Ale ie [którzy byli na zamku] wygnał z támtąd/ á oczyścił zamek z plugawości *Leop 1.Mach* 13/50.

oczyścić czym (5): *Leop Ez* 43/22; oczyści tedy dom krwią wroblá onego/ y wodą żywą/ y żywem wroblem/ drzewem cedrowem/ Izopem/ y iedwabiem czerwonem. *BibRadz Lev* 14/52; *BielKron* 43, 47. *Cf* »oczyścić od grzechu«.

oczyścić przed kim (przed Bogiem) (3): Tedy káplán iedno z nich ofiárować będzie zá grzech/ á drugie ku ofierze paloney/ á thák go oczyści przed Pánem od płynienia nafienia iego. *BibRadz Lev* 15/15; *BudBib Lev* 14/18[19]. *Cf* »oczyścić od grzechu«.

W charakterystycznych połączeniach: oczyścić dom (boży, Iehowy) (5), *dzieciátęko, gmach, lud zboru, miejsca święte* (2), *naczynia, ołtarz* (4), *stoł pokładny, świątynią, zamek; oczyścić krew [z kogo]; oczyścić od płynienia krwi (a. nasienia)* (2); *oczyścić z plugawości; przez skopu oczyścić; oczyścić cielcem, drzewem cedrowem, izopem, jedwabiem czerwonem, krwią wrobla (żywem wroblem)* (2), *ogniem, wodą oczyszczenia (a. żywą)* (2); *oczyścić przed Iehową, przed Panem* (2).

Zwroty: »oczyścić od grzechu« [w tym: przez co (1), czym (1), przed kim (1)] (2): Thedy káplán przez onego fskopu oczyłci gi od grzechu iego przed Pánem [Et expiabit super eum sacerdos... peccatum eius quod peccavit] *BibRadz Lev* 19/22; *BielKron* 38v.

»oczyścić od nieczystoty« = *expiare ab immunditia, mundare a peccatis PolAnt* (2): Bo onego dnia oczyściać was będzie (ofiárownik) áby was oczyścił od wżech nieczyftot wálfzych *BudBib Lev* 16/30, *Lev* 14/19.

»oczyścić oczyszciającego się« (1): wczyni ofiarownik ofiarę za grzech/ y oczyści oczyszciającego się od nieczyłoty jego [*expiabitque mundandum ab immunditia sua*] *BudBib Lev 14/19*.

Szeregi: »obrzezać a oczyścić« (1): Co się wżytko figurowało w tym rozkazaniu Abraháamowym/ iż mu Pan aż ómega dnia kazał obrzezać a oczyścić dzieciątko/ które już miało wzywać od tego czasu wieczne przymierze s Pánem śwym. *RejPos 33v*.

»ochędożyć i oczyścić« (1): [o oczyszczaniu ołtarza] A wziąwszy ze krwi jego [cielca]/ położył [!] na czterech rogach jego/ y na czterech węglach brzegu/ y na wieńcu wkoło: a ochędożył ij/ y oczyścił [et mundabis illud et expiabis]. *Leop Ez 43/20*.

»oczyścić i odnowić« (1): Podźmyż abyśmy oczyścili y odnowili mieysca święte [*ad purgandum sancta et renovandum*]. *BibRadz 1.Mach 4/36*.

»oczyścić i poświęcić« (1): dotknął się rogow ołtarzowych w koło: który oczyścił y poświęcił [quo expiato et sanctificato]/ wylał ótátek krwi na fundament jego. *Leop Lev 8/15*.

Przen (3) : Co Bog oczyścił/ tego ty nie zow pośpolitym. *WujNT Act 10/15, Act 11/9*.

Ze zdaniem dopełnieniowym (1): Pháryzeusza ślepy/ oczyść pierwej co jest wewnątrz kubka y misy *WujNT Matth 23/26*.

β. *W religii chrześcijańskiej o sakramencie chrztu lub pokuty [w tym: z podmiotem nieosobowym (2); kogo, co [= z kogo, z czego jest usunięte] (4)] (5)* :

oczyścić przez co (3): Moc słowa [bożego] przez wodę oczyściła nas/ a to iż ma moc nad wodą. *BiałKat 238v*; łami siebie dobrze doświadczyliz/ y przez Pokutę oczyściz [dobrzy chrześcijanie do komunii św.] przyłtępią *WujJud 258v*. *Cf Zwrot*.

oczyścić czym w czym (1): *WujNT Eph 5/26 cf W przen*.

Zwrot; »od grzechu oczyścić« [w tym: przez co (1)] (2): *RejPos 49v marg*; Dziękuje tobie/ żeś mię/ profzek nikczemny/ raczył przez kąpiel Chrztu S. od grzechu pierworodnego oczyścić *LatHar 566*.

W przen (1) : Chrystus wmiłował kościół/ y łamego siebie wydał zań: aby go poświęcił/ oczyściz gi omyciem wody w słowie (*marg*) żywota. (–) *WujNT Eph 5/26*.

3. *Uwolnić od zarzutów [kogo co = z kogo, z czego jest usunięte] (12)* : then zyemyanyn ma zam thylko przyszyacz [że u niego i w jego imieniu takiego złodzieja nie masz] a thim sam szyebye y ymyenye swoye oczyszczysz *MetrKor 34/134v, 34/134v; BielŻyw 41*; Znać że się Grekowie ómega Zboru boia/ na którym się błędów swych wtydzili/ y oczyścić kościół Rzymłki musieli. *SkarJedn 344, 164*; Przed śmiercią Tyránna prosił aby sławę jego oczyścił. *SkarŻyw 305 marg, 390*.

oczyścić czym (1): A kiedy then pan bądzye mowycz yze nyeyelth yego szyemya a nyedan yelth yemu slyad thedy ma pan sam przyszyacz, a wathanan szamotrzech a thym ma szwą szyemya oczyszczysz. *MetrKor 34/135*.

oczyścić w czym (1): na tym mieyscu Papieża siedzącego widzimy/ onego a nie inłzego/ y rogiem tym/ y Antychrystem rozumieć musimy. A w tym/ niewiem ktoby go mógł y oczyścić y włprawiedliwić *CzechEp 374*.

W charakterystycznych połączeniach: imienie oczyścić, kościół rzymski (2), sam siebie, sławę, ziemię (2).

Szereg: »oczyścić i usprawiedliwić« (1): *CzechEp 374 cf oczyścić w czym*.

a. *W sądzie; defensare, expurgare, purgare JanStat (3) :*

W połączeniu szeregowym (1): [każdy] oskarżony znaleziony y osławiony o złodziejstwo/ albo o łupy/ powinien swą niewinność sobie równemi w łtanie y w powadze świadki w téy liczbie/ iákoby łzláchtwá swégo dowodzić miał/ obiałnić/ oczyścić/ okazać SarnStat 703.

Fraza: »niewinność oczyści« (1): A iefli Zydá świadkowie przereczeni y iego niewinność oczyści [sua innocentia expurgabit JanStat 1122]: tedy każń/ którą Zyd miał podiąć [...] ma podiąć iego winuiący SarnStat 257.

Zwroty: »niewinność [kim] oczyścić« (1): SarnStat 703 cf W połączeniu szeregowym.

»skazanie oczyścić« = odeprzeć zarzuty dotyczące wydanego wyroku (1): A iż zwyczaj ieft w łądzie Polłkim: iż Sędzia/ od kogo bywa rułzenié/ y którego łkażń bywa przez łtronę nágániona/ nie piérwéy będzie powinien łkazania swégo oczyścić [suam defensare sententiam JanStat 643]/ aż mu przed tym przez łtronę trzy grzywny albo łkóry kunie będą názńáczoné SarnStat 795.

4. *Wykastrować, wytrzebić; castrare, emasculare, eunuchare Mącz [w tym: co (żywotne) (1)] (2) : Eunucho, pro castrare, Ocziścić/ Owáláźzić Mącz 109b, 210c.*

*** Bez wystarczającego kontekstu (3) : Reinigen. Oczyścić. Purgare. Calag 395a; Oczyścienié, nie oczyłczenié: oczyłćić, nie oczyłczyć. JanNKar H3v.

Synonimy. 1., 2. ochędożyć; 1. a. uleczyć, uzdrowić, wyleczyć; 4. owałaszyc.

Formacje współrdzenne cf CZYŚCIĆ.

Cf OCZYŚCIENIE, OCZYŚCIONY